

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت مالیه

ریاست عمومی پیش بینی و گزارشدهی اقتصادی و مالی

گزارش اقتصادی - مالی

ربع دوم سال مالی 2021

26 سرطان 1400

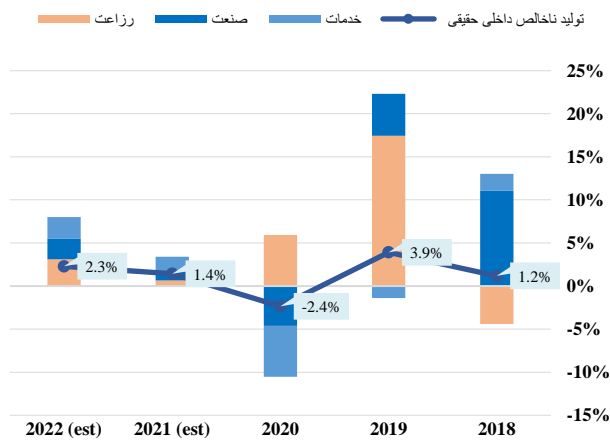
سپاسگزاری

این گزارش چگونگی عملکرد مالی و اقتصادی افغانستان را به صورت ربعوار ارائه و با عملکرد سال مالی گذشته مقایسه می نماید. گزارش یادشده انکشافات اخیر مالی و اقتصادی کشور به شمول تولید ناخالص داخلی، انفلاسیون، عملکرد عواید و مصارف را تحت پوشش قرار داده، بیلانس و پایداری مالی را بگونه ربعوار پیشکش می دارد.

این گزارش توسط اقتصاد دانان و کارشناسان اقتصادی ریاست عمومی پیش بینی و گزارشدهی اقتصادی و مالی وزارت مالیه ج.ا.ا. ترتیب گردیده است. موضوعات و بخش های مربوطه آن تحت سرپرستی و راهنمایی رئیس عمومی این ریاست و رئیس پالیسی مالی تدوین گردیده است. در صورتی هر گونه سوال در مورد این گزارش، لطفاً با اداره پیش بینی و گزارشدهی اقتصادی از طریق ایمیل آدرس macro.fiscal@mof.gov.af و یا شماره تلفون 020924225 تماس بگیرید.

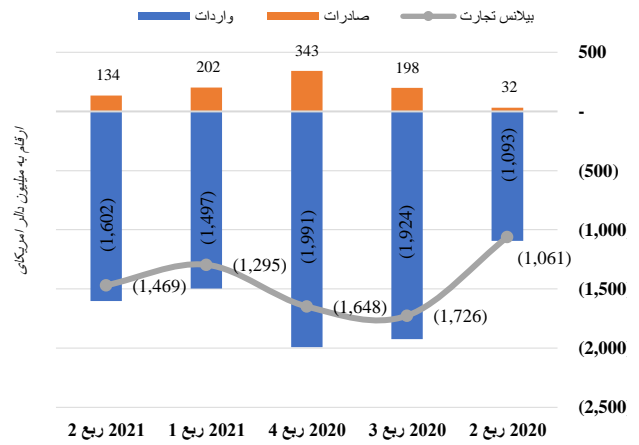
خلاصه چارت ها:

روند و پیش بینی تولید ناخالص داخلی

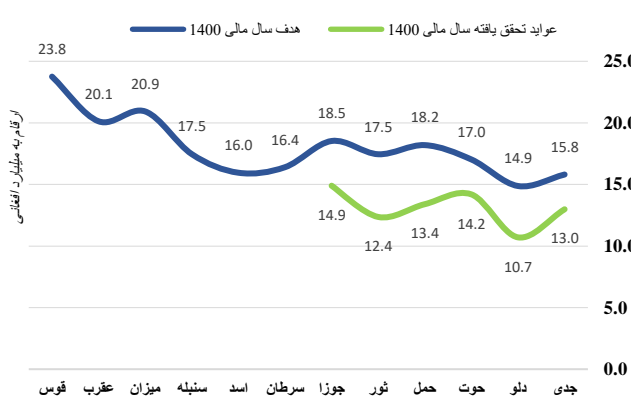
منبع: وزارت مالیه

بیلاتس تجارتی ربعوار

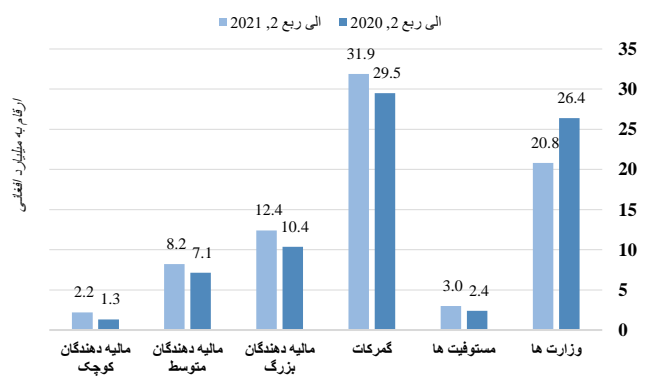
منبع: وزارت مالیه

عواید ماهوار (واقعی در مقایسه با هدف تعیین شده) سال 2021

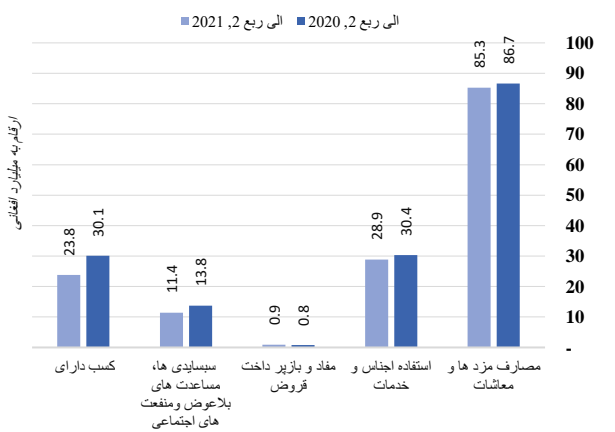
منبع: وزارت صنایع و تجارت

جمع آوری عواید به اساس ادارات

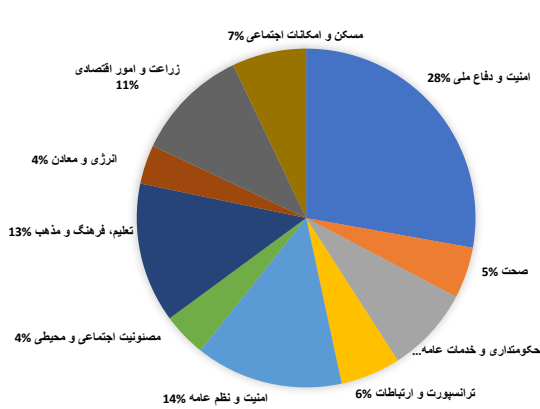
منبع: بانک مرکزی افغانستان

مصرف بودجه به اساس کد های اقتصادی

منبع: وزارت مالیه

مصارف به اساس طبقه بندی اقتصادی

منبع: وزارت مالیه

خلاصه اجرایی

طوریکه دیده می شود، اقتصاد جهان به طرف پویایی در حرکت بوده. کشورهای توسعه یافته از رکود اقتصادی ناشی از ویروس کرونا به سرعت در حال بهبود یافتن است، اکثر اقتصادهای رو به انکشاف و بعضی از اقتصادهای نوظهور، در تلاش محو تأثیرات ناگوار ویروس کرونا هستند. بحران همه گیر ویروس کرونا، در واقع اقتصاد افغانستان را به شدت متأثر ساخته و رشد اقتصادی 2.4 درصد کاهش یافته و حکومت را تحت فشار شدید مالی قرار داده است. پالیسی سازان با چالش های متعددی از جمله انتشار ویروس کرونا، افزایش ناامنی، کاهش فعالیت های اقتصادی و عواید داخلی همچنان افزایش قیمت کالا های مصرفی روبرو شدند. در نیمه دوم سال 2020، قیمت ها ثابت شد با این حال، تاثیر رکود اقتصادی کاهش یافته است.

بربنیاد حالت بهبودی ویروس همه گیر، وزارت مالیه رشد حقیقی تولید ناخالص داخلی را 1.4 درصد در سال 2021 تخمین کرده است. در مقایسه با ربع اول سال، پیش بینی ها بدلیل خشکسالی، افزایش ناامنی، و موج جدید ویروس کرونا تجدید گردیده است. سکتورهای خدمات و صنعت به ترتیب 1.7 و 1 درصد رشد خواهند داشت. گرچه این دو سکتور، در سال مالی 2020 به دلیل مسدود شدن بنادر تجارتي و وضع محدودیت ها در شهرهای بزرگ کشور، به طور قابل ملاحظه یی ضربه دیده اند. اما از سوی دیگر، سکتور زراعت برخلاف سایر سکتورها در سال 2020، حدود 5.9 درصد رشد داشته است. ولی به دلیل نامساعد شدن شرایط آب و هوا در سال 2021، و افزایش ناامنی رشد این سکتور به 0.7 درصد کاهش خواهند داشت.

در حال حاضر بی ثباتی سیاسی، تشدید جنگ و خروج کامل نیروهای امریکایی و ناتو، منجر به کاهش نرخ افغانی در مقابل دالر امریکایی گردیده که نوسان 0.5 درصد را نشان میدهد. شاخص قیمت مصرف کننده 0.9 درصد افزایش یافته. در مقایسه با ربع دوم سال 2020، قیمت های اقلام غیر غذایی به طور چشمگیری تا 4.1 درصد افزایش نموده است. ولی قیمت مواد غذایی در سال 2021 الی 2.1 درصد کاهش پیدا کرده است. در سال 2020، نرخ های مواد غیر غذایی به دلیل پایین آمدن قیمت نفت در بازارهای بین المللی، ثابت مانده بود.

افغانستان طی سال های متمادی بیلانس منفی تجارتي دارد، صادرات و واردات کالا ها در سال 2020 کاهش نموده بود که بالای بیلانس منفی تاثیر قابل ملاحظه ندارد. با بهبود صادرات و کاهش واردات انتظار می رود، کسر بیلانس تجارتي به صورت نسبی تا ۲۸٫۱ درصد کاهش پیدا کند.

هدف اولیه عوایدی از منابع داخلی برای سال مالی 2021، در حدود 216.5 میلیارد افغانی تخمین گردیده بود اما به 177 میلیارد افغانی تجدید گردید، چون دولت کنترل بالای بنادر عمده تجارتي را از دست داده، در ربع دوم سال هدف عایداتی 54 میلیارد افغانی به اساس برآوردهای ابتدایی تخمین گردیده بود، اما عواید حقیقی به 41 میلیارد افغانی می رسد که 13 میلیارد افغانی، تقریباً 24 درصد کاهش را نسبت به هدف تعیین شده نشان می دهد.

مجموع کمک های بین المللی سال 2021 به 49.4 میلیارد افغانی می رسد که حدود 18 درصد کاهش را در مقایسه به زمان مشابه سال مالی 2020 نشان می دهد. مصارف دولت نیز بدلیل ناامنی، کاهش عواید و کمک ها در ربع دوم سال جاری در مقایسه با ربع دوم سال مالی 2020، تا 7 درصد کاهش را نشان می دهد.

قرضه های خارجی کشور نسبت به دو ربع سال 2020، تا 17 درصد افزایش یافته است. افغانستان از کشورها و سازمان های خارجی قروض مشروط اخذ میکند، و به دلیل شرایط قروض؛ نمودار قرضه ها قابل اندازه گیری و پایدار هستند.

در سال 2021، کشور با چالش های متعددی بحران مالی عمدتاً در نتیجه افزایش مناقشه بین نیروهای امنیتی دولت و شورشیان مواجه است.

1. عملکرد سکتور تولیدی (Real Sector)

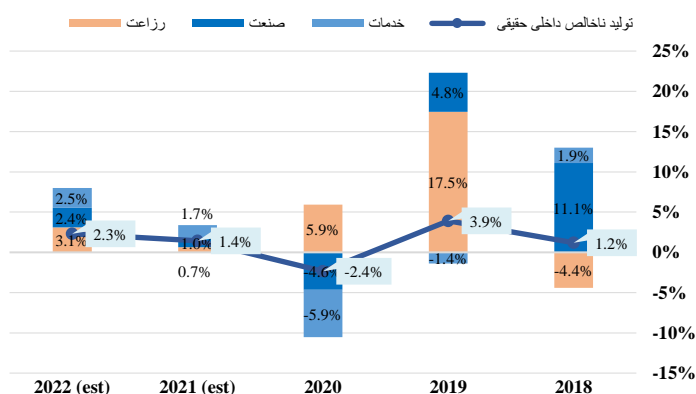
1.1 رشد اقتصادی اخیر

بعد از رشد اقتصادی قابل ملاحظه 3.9 درصد ناشی از عملکرد سکتور زراعتی در سال 2019، رشد اقتصادی 2.4 درصد کاهش را در نتیجه انتشار ویروس همه گیر در سال 2020 نشان میدهد. سکتور زراعت 5.9 درصد در سال 2020 رشد داشته و کمتر از ویروس کرونا متاثر گردیده بود. از سوی دیگر رشد سکتورهای صنعت و خدمات به شدت متاثر و کاهش نمود. رشد سکتور زراعتی بدلیل علایم اولیه خشکسالی و افزایش جنگ مثبت اما با کاهش تخمین شده است. رشد سکتور های صنعت و خدمات با کاهش ویروس همه گیر بهبود میابد اما ضعیف خواهد بود. در صورتی بهبود ناامنی و خشکسالی متوسط، رشد اقتصادی در سال 2021، 1.4 درصد تخمین گردیده. اما در سناریوی افزایش ناامنی، شرایط بدی آب و هوا و بی ثباتی سیاسی کاهش رشد اقتصادی به منفی 0.8 درصد پیش بینی گردیده است.

در کوتاه مدت افزایش ناامنی مانع بهبود اقتصاد کشور میشود. جهش احتمالی موج جدید ویروس کرونا دلتا که در کشورهای همسایه انتشار نموده است، تأخیر در پروسه واکسناسیون، خشکسالی، افزایش بی ثباتی سیاسی و خروج کامل نیروهای بین المللی باعث ازدیاد فشارهای انفلاسیون میگردد. موج جدید افزایش واقعات کرونا در افغانستان بیشتر طبقه فقیر و آسیب پذیر جامعه را متضرر ساخته و به کمک های مالی فوری نیاز است.

به اساس بی ثباتی های مذکور، اقتصاد کشور رشد نسبی 1.4 درصد را در سال مالی 2021 و 2.3 درصد در سال مالی 2022 تجربه خواهد کرد. خشکسالی، شرایط نامساعد برای کشت و زرع محصولات زراعتی، پایین آمدن ظرفیت حفظ آب در زمین های زراعتی و افزایش درگیری در مناطق روستای از علل هایی اند که رشد سکتور زراعت را به 0.7 درصد کاهش مواجه نموده اند. اما با این حال، رشد سکتور خدمات در سال جاری 1.7 درصد پیش بینی گردیده که نسبت به سال گذشته، بهبود سریع در وضعیت این سکتور را نشان می دهد. البته رشد این سکتور در سال مالی 2020 تا 5.9 درصد کاهش یافته بود.

شکل 1.1 روند و پیش بینی تولید ناخالص داخلی

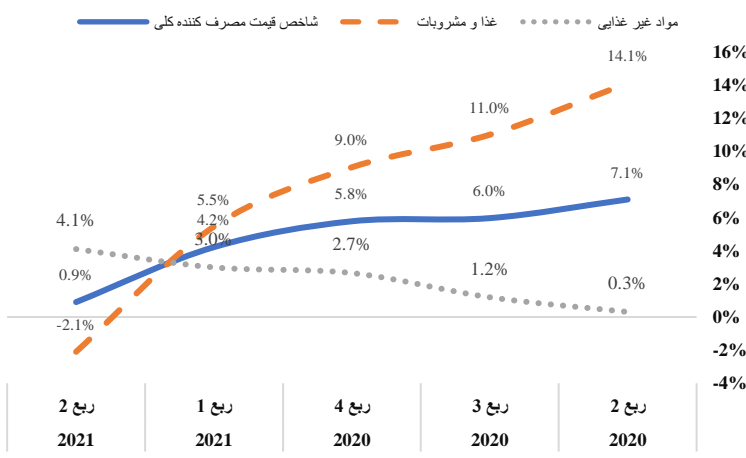
منبع: وزارت مالیه و اداره مرکزی احصائیه و معلومات

به همین ترتیب، پیش بینی می شود که روند رشد در سکتور صنعت نیز طی سال مالی 2021، 1 درصد افزایش میابد. قابل یاد دهانی است که سکتورهای خدمات و صنعت در سال 2020 به دلیل مسدود شدن بنادر تجارتي و وضع محدودیت ها در شهرهای بزرگ، به شدت متضرر گردیده بودند.

بهبود وضعیت و رشد اقتصادی، بستگی به فکتورهای مختلفی دارد، مانند: ثبات سیاسی و امنیتی، انکشاف سکتور خصوصی، تخصیص مؤثر منابع و تداوم تلاش ها برای برقراری صلح در کشور. در عین حال، حفظ صلح، ثبات سیاسی و امنیتی، بر رشد اقتصادی و انکشاف سایر سکتورهای اقتصادی کشور تأثیرات چشمگیری خواهد داشت. در صورت تحقق سناریوی صلح، سکتورهای خدمات و صنعت در سال مالی 2022 به ترتیب تا 2.5 و 2.4 درصد رشد خواهند نمود.

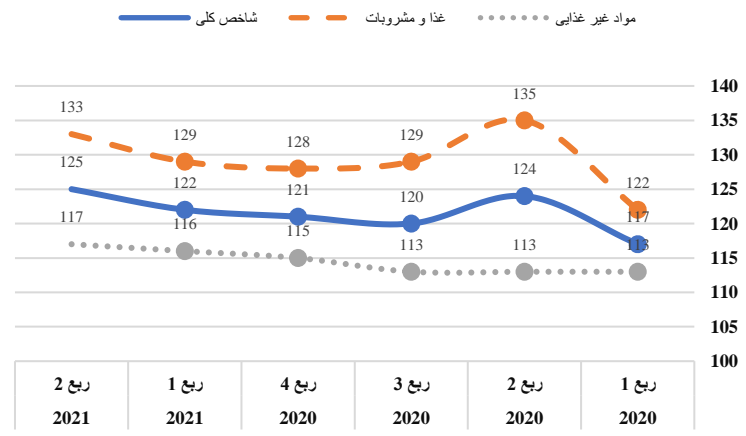
1.2 انفلاسیون

شکل 1.2- نرخ انفلاسیون (تغییرات ربعوار)

شاخص قیمت مصرف کننده، بر مبنای قیمت های پایه سال 2015 اندازه گیری می شود. بر اساس اندازه گیری های ربعوار، این شاخص به صورت کلی، بگونه ربعوار در ربع دوم سال مالی 2021 تا 0.9 فیصد افزایش را نشان می دهد. بدلیل ضعف تولیدات داخلی، کشور بشدت متکی به واردات اقلام غذایی و اقلام غیر غذایی است. تورم در کشورهای عمده تجارتي پایین و پایدار باقیمانده است. تقاضا برای اقلام غیر غذایی بیشتر بطرف کالا های وارداتی بوده چون در این ربع سال کشور شاهد درگیری های شدید است.

شکل 1.3- روند شاخص قیمت مصرف کننده

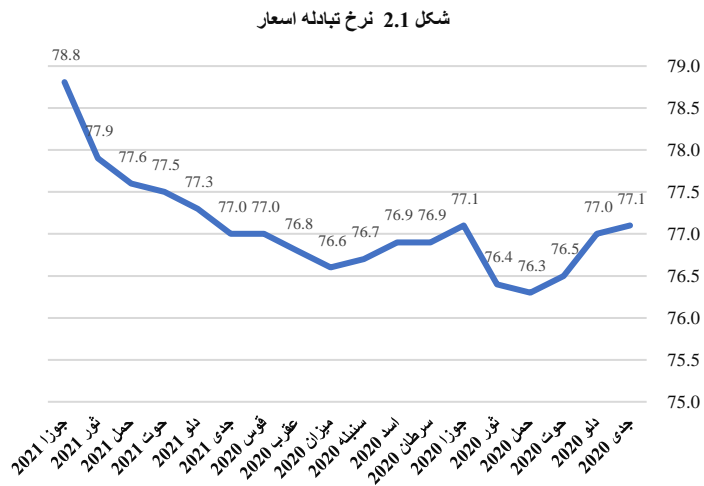
سکتورهای صنعت و خدمات از حالت کاهش شدید رشد بهبود یافته. ارزش پول در برابر دلار امریکای اندکی کاهش نموده (شکل 2). د افغانستان بانک برای حفظ ثبات پول افغانی، فعالیت های بازار آزاد را انجام میدهد. قیمت اقلام غیر غذایی در ربع دوم سال مالی 2021 نسبت به زمان مشابه سال 2020، در حدود 4,1 درصد افزایش نموده در مقابل، قیمت مواد غذایی تا 2,1 درصد کاهش یافته است.

منبع: اداره مرکزی احصائیه و معلومات

قابل یاد آوریست که فکتورهای مالی و اقتصادی دیگری نیز وجود دارند که ممکن بالای انفلاسیون بگونه چشمگیری تأثیرات منفی داشته باشد. اشتغال، مدیریت قرضه، افزایش مصارفات عامه، بکارگیری از پالسی های ضعیف پولی و گسترش ساحه تأمین پول در کشور را می توان از عناصر تأثیرگذار در امر تورم عنوان کرد.

2 عملکرد سکتور خارجی (External Sector)

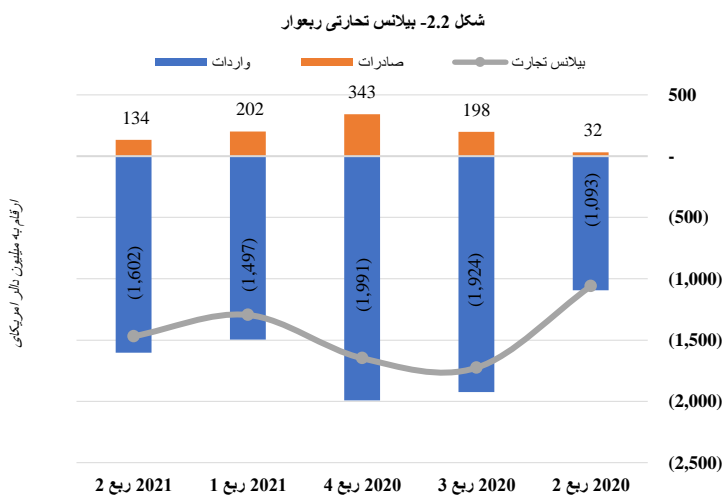
2.1 نرخ تبادلۀ اسعار

منبع: بانک مرکزی افغانستان

در طی سال مالی 2020، ارزش افغانی در مقابل دالر امریکایی با نرخ تبادلۀ 76.5 و 77 افغانی فی دالر توأم با مزاد بلندتر حسابات جاری، ثابت بوده است. اما در نیمه اول سال مالی 2021، ارزش دالر در مقابل ارز داخلی اندکی افزایش یافته که در ماه جوزای سال روان، نرخ تبادلۀ به 78.8 افغانی فی دالر رسید. با در نظر داشت وضعیت کنونی، بی ثباتی سیاسی، ناامنی و کاهش کمک های بین المللی؛ ارزش پول افغانی در مقابل اسعار بین المللی به ویژه در مقابل دالر امریکایی طی سال مالی 2021 و در میان مدت، بیشتر کاهش پیدا خواهد کرد.

2.2 بیلانس تجارتي

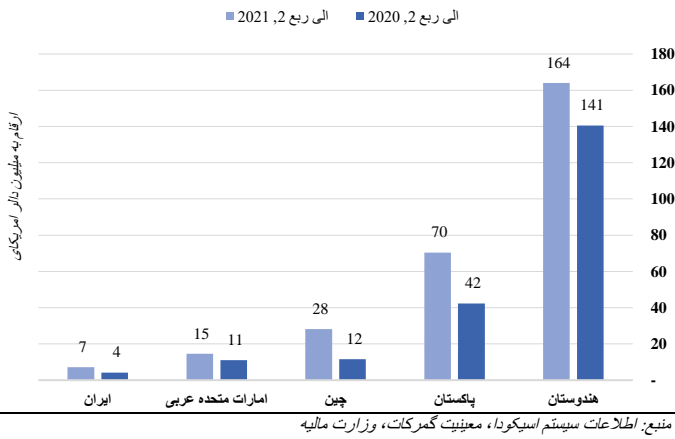
منبع: اطلاعات سیستم اسیکودا، معینیت گمرکات، وزارت مالیه

در ربع دوم سال مالی 2021، کسر بیلانس تجارتي تا 13.4 درصد افزایش پیدا کرد؛ کسر تجارتي از 1295 میلیون دالر به 1469 میلیون دالر افزایش نمود. دلیل عمده بالا رفتن کسر بیلانس تجارتي، افزایش تقاضا برای اقلام وارداتی بوده است، و صادرات کشور به دلیل شدت یافتن نبرد بین نیروهای دولتی و شورشیان در مناطق روستایی کاهش یافته. محصولات کشاورزی تقریباً دو بر سوم حصه صادرات کشور را شامل می شود. صادرات اقلام داخلی نسبت به ربع اول به 68 میلیون دالر تقلیل یافته. انتظار می رود کسر بیلانس تجارتي در میان مدت، به صورت نسبی افزایش پیدا کند.

2.2.1 مقصد صادرات

حجم صادرات افغانستان، در ربع دوم سال مالی 2021 کاهش پیدا کرده است. صادرات اموال در مقایسه با ربع اول سال جاری تا 33.7 درصد فروکش نموده که به ترتیب از 202 میلیارد به 134 میلیارد دالر رسیده است.

شکل 2.3- صادرات به اساس شرکای عمده تجاری

هندوستان، پاکستان و چین از شرکای عمده تجارت افغانستان محسوب می شوند که هر کدام طی ربع دوم سال جاری در مجموع به ترتیب 49 فیصد، 21 فیصد و 8 فیصد با افغانستان سهم تجاری داشته اند. صادرات به این کشورها در مقایسه با عین ربع سال 2020 بگونه چشمگیری افزایش نموده است. این بهبودی به دلیل عادی شدن تجارت و باز شدن مرزها پس از ویروس همه گیر میباشد. ولی انتظار می رود حجم کل صادرات کشور تا پایان سال روان در مقایسه با سال گذشته کاهش داشته باشد.

2.2.2 منشأ واردات

واردات در ربع دوم سال مالی 2021 نسبت به ربع اول آن تا 7 درصد افزایش پیدا کرده و نسبت به ربع مشابه سال مالی 2020 تا 47 درصد افزایش را نشان می دهد. دلیل عمده افزایش واردات، بالا رفتن تقاضای داخلی برای اقلام وارداتی، و افزایش تقاضا برای مواد مصرفی از سوی سکتور صنعتی عنوان می گردد. افزایش حجم واردات عمدتاً در اثر رفع نیازمندی هایی صورت گرفته که در بخش معدن کاری، روغنیات، ماشینری، آهن آلات (سیخ گول)، سمنت و منسوجات مورد استفاده قرار می گیرد.

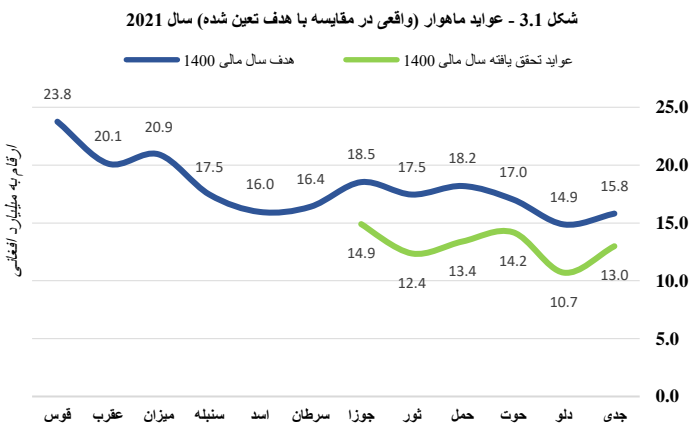
کشورهای چین، ایران و پاکستان از جمله شرکای کلیدی تجاری افغانستان محسوب می شوند که در واردات اقلام مختلف به کشور، نقش عمده داشته و در جریان ربع دوم سال مالی 2021 به ترتیب 16 فیصد، 18 فیصد و 12 فیصد سهم داشته اند.

3 عملکرد سکتور مالی

3.1 عواید داخلی

بدلیل تأثیرات منفی ویروس همه گیر کرونا در سال مالی 2020، هدف عواید داخلی از مبلغ 209 میلیارد افغانی به مبلغ 177 میلیارد افغانی تجدید گردید. با این هم، دولت قادر به جمع آوری مبلغ 173 میلیارد افغانی در سال 2020 گردید.

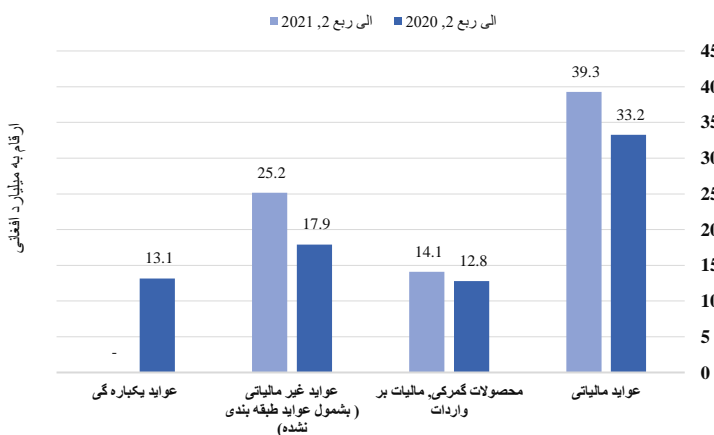
هدف برای جمع آوری عواید داخلی برای سال مالی 2020 در ابتدا 209 میلیارد افغانی تعیین شده بود، اما بعد از ارزیابی تأثیرات اجتماعی و اقتصادی همه گیری کوید-19، هدف متذکره به 177.7 میلیارد افغانی تجدید گردید. با این هم، مقدار عواید جمع آوری شده در سال 2020، 173 میلیارد افغانی بود که کمتر از هدف تعیین شده مجدد می باشد. با پیش بینی بهبودی از ویروس کرونا، هدف برای عواید داخلی در سال مالی 2021، 216.5 میلیارد افغانی تخمین شده است. جمع آوری عواید واقعی الی پایان ربع دوم به 78.9 میلیارد افغانی رسیده که 2 درصد افزایش در مقایسه با جمع آوری نیمه اول سال قبل را نشان می دهد.

منبع: وزارت مالیه

عواید جمع آوری شده در مقایسه با هدف تعیین شده در دو ربع سال 2021، 22.7 درصد کاهش را نشان می دهد. کاهش در جمع آوری عواید عمدتاً به علت نامعلوم بودن وضعیت سیاسی در کشور، آتش سوزی های بزرگ در گمرک های هرات و فراه، و مسدود شدن بندر شیر خان در ولایت کندز می باشد.

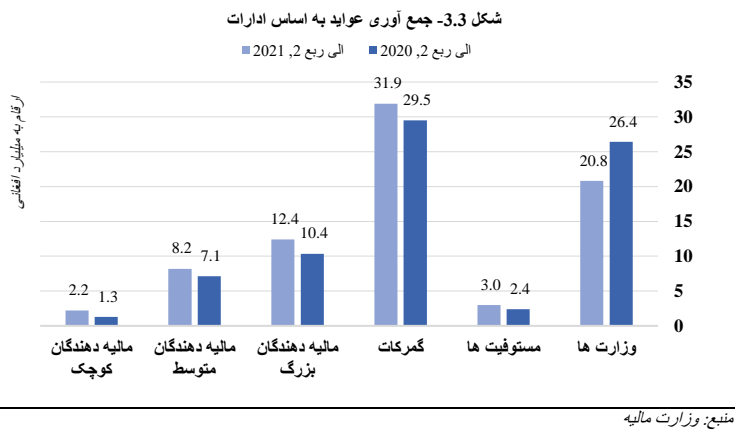
شکل 3.2 - عواید داخلی به اساس کود های عمده اقتصادی

منبع: وزارت مالیه

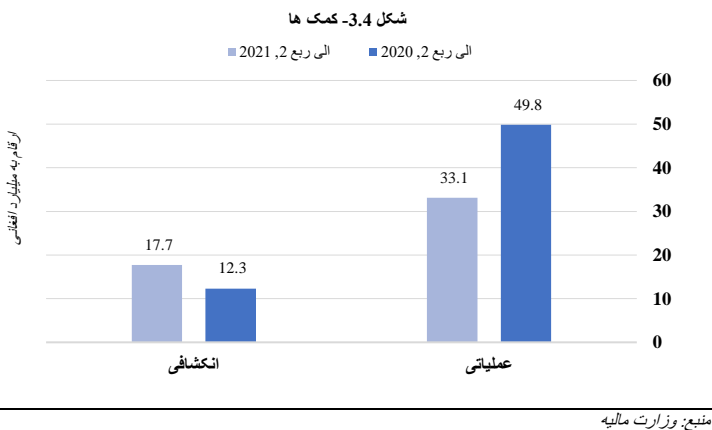
در ربع دوم سال مالی 2021، تنها عواید مالیاتی (بدون عواید گمرکات) 39.3 میلیارد افغانی رسیده که 50 درصد عواید مجموعی داخلی را تشکیل می دهد. این در حالیست که سال گذشته الی ربع دوم 33.2 میلیارد افغانی بود. به همین ترتیب، عواید گمرکی 14.1 میلیارد افغانی بوده که افزایش اندکی نسبت به سال گذشته را نشان می دهد. سال گذشته در همین ربع، عواید مجموعی گمرکی به 12.8 میلیارد افغانی می رسید. از سوی دیگر، عواید غیر مالیاتی به شمول جمع آوری های متفرقه¹ به 7.3 میلیارد افغانی افزایش نسبت به ربع دوم سال مالی 2021 داشته که 40 درصد افزایش نسبت به همین ربع در سال گذشته را نشان می دهد.

¹ عواید متفرقه جمع آوری های طبقه بندی نا شده هستند که بعداً طبقه بندی می شوند و به کود های مشخص عواید اضافه می شوند.

الی ربع دوم سال مالی 2021، عواید حقیقی جمع آوری شده توسط اداره مبلغ 46.6 میلیارد افغانی است که 2.1 درصد کاهش را نسبت به عین ربع سال گذشته نشان می دهد. از سوی دیگر، گمرکات کشور توانسته تا 31.9 میلیارد افغانی را الی اخیر ربع دوم سال 2021 جمع آوری نمایند که 8.1 درصد افزایش نسبت به عواید حقیقی جمع آوری شده در عین زمان سال گذشته را نشان می دهد.

3.2 کمک های مالی

کمک های بین المللی بودجه ملی را تمویل می کند و منحن یک محرک مالی مصارف عمده عملیاتی و انکشافی را حمایت میکند. کنفرانس جنیوا در سال 2020 بیانگر تعهد جامعه جهانی به افغانستان بود. تمویل کنندگان، 3.3 میلیارد دلار امریکایی برای سال اول تعهد نمودند که برای چهار سال آینده به همین منوال ادامه خواهد یافت

گفتنی است که کمک های مالی خارجی توأم با عواید داخلی کشور، کل منابع موجود برای اقتصاد کشور و فعالیت های مالی دولت را تشکیل می دهد. مجموع کمک ها الی اخیر ربع دوم 50.8 میلیارد افغانی بوده که 18 درصد کاهش نسبت به زمان مشابه سال گذشته را نشان می دهد. از مجموع کمک های خارجی، 33.1 میلیارد آن عملیاتی و متباقی 17.7 میلیارد آن انکشافی می باشد.

3.3 عملکرد مصارف

بودجه دولت متشکل از بودجه عادی و انکشافی می باشد که بودجه عادی شامل مصارف، مانند حقوق و معاشات، مصارف سفر، اعاشه، مواد سوخت و تجهیزات را تمویل نموده و به وزارت خانه ها و واحدهای بودجوی از طریق کودهای مختلف تخصیص داده می شود. بودجه انکشافی مصارف پروژه هایانکشافی دولت، مانند پروژه های صحت، معارف، زیربنا و زراعت را در بر میگیرد. بودجه انکشافی از طریق کود مشخص به وزارت خانه ها و واحدهای بودجوی به منظور تطبیق پروژه های انکشافی اختصاص می یابد. مجموع بودجه برای سال 2021 مبلغ 484.5 میلیارد افغانی تخمین گردیده بود که از این جمله، 64.4 درصد آن برای بودجه عادی و متباقی 35.5 درصد آن برای بودجه انکشافی تخصیص داده شده بود.

جدول ذیل خلاصه مصارف الی ربع دوم سال 2020 و 2021 را نشان می دهد. مصرف مجموعی الی آخر ربع دوم سال 2021 به 150 میلیارد افغانی رسیده که 7 درصد کاهش نسبت به ربع مشابه سال 2020 را نشان می دهد.

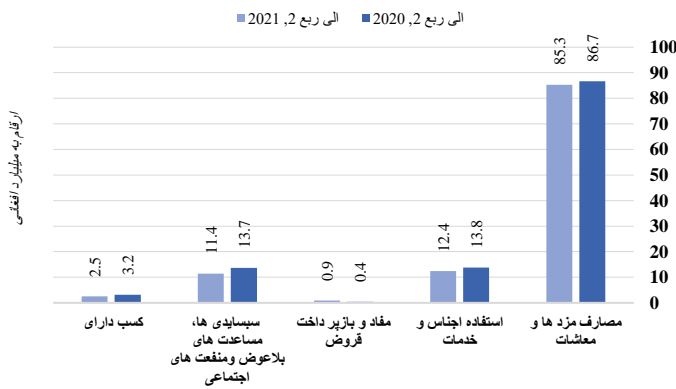
جدول 3.1- خلاصه مصارف بودجه

مصارف (به میلیون افغانی)	الی آخر ربع دوم 2020	بودجه سال 2021	الی آخر ربع دوم 2021
مصارف مجموعی ناخالص	161,723	484,564	150,282
بودجه عملیاتی	118,181	312,140	112,564
بودجه انکشافی	43,541	172,424	37,717
بودجه اختیاری	24,738		20,335
بودجه غیر اختیاری	18,804		17,382
مصارف مجموعی خالص	161,630		150,246
مصارف عادی	131,638		126,474
پرداخت حقوق و معاشات کارمندان	86,653	202,002	85,295
استفاده اجناس و خدمات	30,377	122,353	28,892
سود	835	1,357	878
انتقالات اجتماعی	13,774	22,198	11,410
خریداری ناخالص اجناس غیر مالی	30,085	122,465	23,808
خریداری خالص اجناس غیر مالی 2	161,723	14,189	-
بودجه اضطرار	-	484,564	

منبع: سیستم معلوماتی مدیریت مالی افغانستان

در ربع دوم سال 2020، دولت کمک های یکبارگی مربوط به بیماری همه گیر را برای جمعیت آسیب پذیر ارائه کرد. مصارف عادی و انکشافی الی اخیر ربع دوم سال 2021، نسبت به زمان مشابه سال گذشته کمتر بوده که علت آن ناامنی و عدم ثبات سیاسی در کشور می باشد. به همین دلیل، تطبیق پروژه های انکشافی در اکثر مناطق کشور توقف داده شده و یا هم به تعویق افتاده است

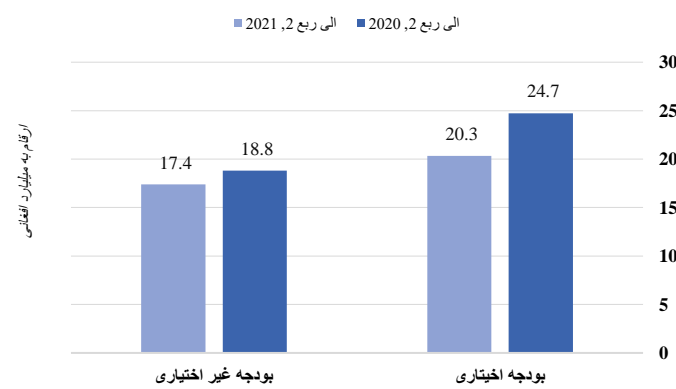
شکل 3.5- مصرف بودجه عملیاتی

منبع: وزارت مالیه

مصارف مجموعی عادی الی اخیر ربع دوم سال 2021 به 112 میلیارد افغانی رسیده که 4.7 درصد کاهش نسبت به عین ربع سال گذشته را نشان می دهد. مصرف الیکنون به 36 فیصد رسیده. تأخیر در تصویب بودجه ملی باعث کاهش در مصرف عملیاتی گردیده. مصارف پرداخت های حقوق و معاشات کارمندان 2.7 درصد نسبت به عین زمان سال گذشته کاهش یافته است. به همین ترتیب، مصارف عمده دیگر نیز الی اخیر ربع دوم سال 2021 با کاهش رونما گردیده است.

شکل 3.6- مصرف بودجه انکشافی

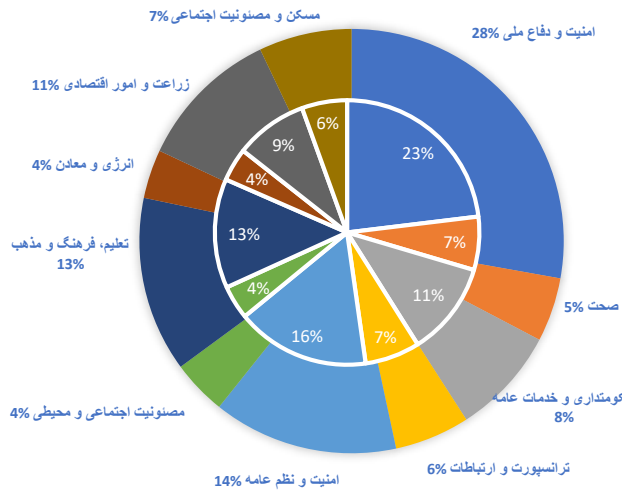

منبع: وزارت مالیه

مصارف انکشافی، شامل مصارف اختیاری و غیراختیاری بوده که در تطبیق پروژه های انکشافی به مصرف می رسد. مصرف مجموعی بخش انکشافی تا اخیر ربع دوم سال 2021 نسبت به عین ربع سال گذشته 13.4 درصد کاهش یافته است. مصارف اختیاری و غیراختیاری به ترتیب 17 و 7 درصد با کاهش رونما گردیده است.

کاهش مصرف بودجه انکشافی عمدتاً به علت عملکرد ضعیف وزارت خانه ها در عرصه تطبیق پروژه های انکشافی در ولایات به دلایل ناامنی و عدم ثبات سیاسی کشور بوده است.

شکل 3.7- مصارف بر اساس تقسیم بندی اقتصادی

Inner chart is Q2 2020

منبع: وزارت مالیه

به طور کلی، مصارف دولت به اساس ده سکتور اقتصادی طبقه بندی شده است. سهم مصرف بودجه بر اساس سکتور، در شکل 3.7 نشان داده شده و به طور معمول، سکتورهای دفاعی و امنیتی بیشترین مصرف بودجه را داشته اند که تا اخیر ربع دوم سال 2021، 28 درصد افزایش را نشان می دهد. این در حالیست که مصرف سکتورهای متذکره در زمان مشابه سال گذشته 23 درصد بود. به همین ترتیب، سهم مصارف سکتورهای زراعت و امور اقتصادی و حکومتداری نیز 11 درصد افزایش نموده است. مصارف این دو سکتور به ترتیب 9 و 8 فیصد در سال گذشته بود. از سوی دیگر، سهم مصارف سکتورهای متباقی الی اخیر ربع دوم سال، اندکی کاهش یافته و یا هم به اندازه سال گذشته بوده است.

۳،۴ قروض

قروض عمدتاً در پروژه های انکشافی به مصرف رسیده و رول محدودی در چارچوب مالی افغانستان دارد. از انجائیکه دولت به اساس توافقی با صندوق وجهی بین المللی پول تنها از قرض مشروط وام گرفته میتواند. نهادهای بین المللی مانند صندوق وجهی بین المللی، بانک جهانی، بانک انکشاف اسلامی، بانک انکشاف آسیایی و دولت های خارجی به ویژه فدراتیف روسیه و عربستان سعودی از جمله قرض دهندگان عمده دولت می باشند. همانطور که در جدول نشان داده شده، تغییر اندکی در چشم انداز کلی قرضه ها نسبت به سال گذشته رخ داده است.

جدول 3.2- خلاصه قروض

قروض (به میلیون افغانی)	ربع دوم 2020	ربع اول 2020	ربع دوم 2021
بیرونی	165,282	173,793	189,336
نهادهای بین المللی	93,483	100,718	114,196
صندوق وجهی بین المللی	21,547	27,615	39,756
بانک جهانی	25,711	26,461	26,745
بانک انکشاف اسلامی	3,170	3,061	3,040
بانک انکشاف اسلامی	42,938	43,468	44,539
دیگر	117	112	115
دولت های خارجی	71,799	73,075	75,140
فدراتیف روسیه	61,180	61,343	63,105
عربستان سعودی	5,938	6,986	7,149
دیگر	4,681	4,746	4,886
داخلی	70	167	172
اوراق بها دار (غیر قابل تجارت)	70	167	172
بانک های تجاری	0%	0%	0%
قرض مجموعی دولت	165,352	173,960	189,508

منبع: وزارت مالیه

قرضه های خارجی کشور الی اخیر ربع دوم سال 2021 به 189.3 میلیون افغانی افزایش یافته که تقریباً 17 درصد افزایش نسبت به زمان مشابه سال 2020 را نشان می دهد. باید گفت که بانک جهانی، بانک انکشاف آسیایی و فدراتیف روسیه از جمله بزرگترین قرضه دهندگان افغانستان به شمار می روند. به همین ترتیب، قرضه های دولت های خارجی نیز 4.6 درصد نظر به زمان مشابه سال 2020 افزایش نموده است. روند افزایش قرضه های دوجانبه و چندجانبه در اقتصاد افغانستان، آینده این شاخص را در چارچوب کلی اقتصاد بزرگ، نشان می دهد.

۳,۵ ثبات مالی

اطمینان از ثبات مالی، هدف کلیدی سیاست مالی دولت است که در توافقنامه های عمده کمک های چندجانبه بین کشور و جامعه جهانی طرح گردیده است. دولت افغانستان مصمم است تا مصرف کمک های خارجی را برای فعالیت های عملیاتی به تدریج کاهش دهد. دولت افغانستان تلاش می ورزد تا حمایت بیشتر برای بودجه از سوی جامعه بین المللی را جهت گسترش خدمات عامه و به عهده گرفتن پروژه های انکشافی حاصل نماید. به همین حال، دولت برای دستیابی به اهداف سیاست مالی خود پافشاری زیادی بالای جمع آوری عواید دارد. عواید داخلی در سال مالی 2019 (قبل از ویروس همه گیر) افزایش قابل توجه 90 درصد نسبت به سال مالی 2014 داشته. دولت پلان دارد که مسولیت کامل مصارف عملیاتی را در میان مدت به عهده گیرد. در حال حاضر مصارف عملیاتی بخش امنیت در بودجه عملیاتی از کمک های خارجی تمویل میگردد. دولت وابستگی به کمک های مالی را در دراز مدت کاهش میدهد.

پالیسی های موجود مالی دولت در کوتاه مدت و میان مدت بدون کمک های خارجی باثبات نیست. علی الرغم حمایت مالی تمویل کنندگان، منابع محدود بودجوی کشور هنوز برای تأمین بودجه پالیسی های جدید برای رسیدگی به چالش های اقتصادی و اجتماعی کشور، بدون در نظر گرفتن هزینه درگیری ها کافی نمی باشد. مجموع کسر بودجه با کمک های تمویل کنندگان تا پایان ربع دوم سال 2021، 22 میلیارد افغانی بوده که تقریباً 5 درصد از بودجه ملی 2021 را تشکیل میدهد.

جدول 3.8- شاخص ثبات

1400	1400	1399	1399	1399	
ربع 2	ربع 1	ربع 4	ربع 3	ربع 2	
57%	72%	53%	40%	53%	عواید داخلی/مجموع
5%	14%	12%	9%	6%	عواید گمرکی/مجموع
26%	28%	39%	43%	47%	مساعدهتها/مجموع
193%	89%	160%	165%	178%	مصرف عملیاتی/عواید داخلی
48%	82%	37%	49%	45%	معاشات/مجموع مصارف
0%	1%	0%	1%	0%	سود/مصارف
-24%	46%	-15%	10%	-20%	تامین مالی/مصارف

منبع: وزارت مالیه

جدول 3.8 شاخص های ثبات مالی را نشان میدهد. در مقایسه با ربع دوم سال 2020، سهم عواید داخلی نسبت به مجموع عواید 4 درصد افزایش نموده. در حالیکه سهم کمک ها در عواید عمومی 21 درصد کاهش نموده است. سهم معاشات در کل مصارف 3 درصد افزایش نموده

به دلیل خروج کامل نیروهای امریکایی و بسته شدن بعضی گمرکات در ربع دوم سال 2021، در جمع آوری عواید داخلی کاهش قابل ملاحظه بی به نظر می رسد. ثبات سیاسی و محیط اقتصادی پایدار، برای ثبات مالی در آینده بسیار مهم است. راه حل، پالیسی مناسب برای دولت به منظور حفظ ثبات بودجه، بسیج عواید داخلی از طریق تغییر در پالیسی های مالیاتی و اداری است. کاهش هزینه های غیر ضروری در بودجه، گامی مهم برای تخصیص موثر منابع بوده و به منظور ثبات بودجه در دراز مدت با دولت کمک خواهد کرد.

3.6 بیلانس مالی

جدول ذیل نشان می دهد که منابع مالی دولت توسط کمک های داخلی، عواید داخلی، قرضه ها و فروش دارایی ها تأمین می شود. عواید به شمول کمک ها نسبت به ربع مشابه سال 2020، 7 درصد کاهش یافته است که دلیل عمده آن، کاهش کمک های تمویل کنندگان و همچنان کاهش جمع آوری عواید به علت عدم ثبات سیاسی کشور میباشد.

جدول 3.4- بیلانس مالی

حسابات مالی (به میلیون افغانی)	2020 ربع دوم	2021 ربع دوم	% تغییر
داد و ستد های که ارزش خالص را متاثر میسازد	139,296	129,323	-7%
عواید به شمول کمک ها	131,638	126,474	-4%
مصارف (عادی)	835	878	5%
سود	7,659	2,849	-63%
بیلانس عملیاتی خالص	8,494	3,726	-56%
بیلانس عملیاتی ابتدایی			
داد و ستد دارایی های غیر مالی	29,992	23,772	-21%
خریداری خالص دارایی های غیر مالی	-22,334	-20,923	-6%
اخذ و پرداخت خالص قرضه ها	27,606	15,708	-43%
تمویل			
داد و ستد دارایی ها / بدهی های مالی	11,063	849	-92%
خریداری خالص دارایی های مالی	16,544	14,858	-10%
پرداخت خالص بدهی های مالی			
مقادیر پس انداز	5,273	-5,216	-199%
مغایرت ها			

منبع: وزارت مالیه

به همین گونه، مصارف عادی نسبت به ربع مشابه سال قبل 4 درصد کاهش یافته و پرداخت سود، 5 درصد افزایش یافته است. با کاهش کمک های مالی جامعه جهانی و تغییر اتکا به تمویل مالی خارجی، چشم انداز بیلانس مالی به شدت تصنیف خواهد گردید. الی اخیر ربع دوم سال 2021، دولت با کسر 63 فیصدی بودجه برای بیلانس مصارف عادی مواجه شد. خلای بین پرداخت و اخذ قرضه ها 6 درصد کاهش یافته، در حالی که تأمین مالی دارایی های غیر مالی نیز به میزان زیادی کاهش یافته است. به همین گونه، جلب تعهدات مالی نیز به شدت با کاهش رونما گردیده است.

۴. ضمایم

جدول 4.1 خلاصه احصایه مالی

2021 الی ربع دوم	2021 بودجه	2020 الی ربع دوم	خلاصه احصایه مالی (به میلیون افغانی)
129,323	435,442	139,296	خلاصه احصایه مالی (به میلیون افغانی)
53,358	148,615	46,054	Tax Revenue
25,164	67,885	31,062	عواید
50,801	218,942	62,181	عواید مالیاتی
-	-	-	عواید غیر مالیاتی
126,474	347,911	131,638	کمک ها
85,295	202,002	86,653	همکاری اجتماعی
28,892	122,353	30,377	مصرف
878	1,357	835	حقوق و معاشات
11,410	22,198	13,774	اجناس و خدمات
2,849	87,531	7,659	سود
3,726	88,888	8,494	کمک ها و انتقالات
23,808	122,465	30,085	بیانسه عملیاتی مجموعی
23,772	122,465	29,992	بیانسه عملیاتی ابتدایی
(20,923)	(34,934)	(22,334)	خریداری ناخالص دارایی های ثابت
(20,046)	(33,577)	(21,499)	خریداری خالص دارایی های ثابت
15,708	34,934	27,606	بیانسه مجموعی

منبع: وزارت مالیه

جدول 4.2 خلاصه عواید

تغییر % از 2020	هدف %	2021 الی ربع دوم	2021 بودجه	2020 الی ربع دوم	خلاصه عواید (به میلیون افغانی)
-7%	30%	129,323	435,442	139,296	عواید به شمول کمک ها
2%	36%	78,521	216,500	77,115	عواید بدون کمک ها
0%	37%	64,428	174,431	64,311	عواید (بدون عواید گمرکی)
18%	37%	39,264	106,546	33,249	عواید مالیاتی (بدون عواید گمرکی)
12%	35%	5,386	15,321	4,817	مالیات ثابت
23%	40%	16,319	40,353	13,319	مالیات درآمد
66%	47%	330	708	199	مالیات جدایداد
3%	31%	14,250	45,753	13,789	مالیات فروشات
-	-	-	-	-	مالیات دیگر
165%	68%	2,980	4,411	1,124	جریمه های مالیاتی
10%	33%	14,093	42,069	12,805	تعرفه های گمرکی، مالیات واردات
-7%	27%	15,210	55,502	16,298	عواید غیر مالیاتی
38%	25%	694	2,810	504	درآمد از جایداد سرمایه
-24%	24%	2,672	11,121	3,526	فروش اجناس و خدمات
-2%	30%	11,503	38,129	11,701	فیس های اداری
-60%	16%	163	999	411	جریمه های غیر مالیاتی
14%	7%	178	2,443	156	صنایع استخراجی
552%	108%	9,916	9,164	1,522	عواید متفرقه
-59%	1%	38	3,219	93	فروش زمین و تعمیرات
-	-	-	-	13,149	همکاری اجتماعی
-	-	-	218,942	-	کمک ها

منبع: وزارت مالیه

جدول 4.3 مصرف بر اساس سکتور های اقتصادی

تغیر % از 2020	2021 تخصیص	2021 بودجه	2021 الی ربع دوم	2020 الی ربع دوم	مصرف بر اساس سکتور های اقتصادی (به میلیون افغانی)
8%	463,534	484,564	150,282	161,723	مصارف ناخالص مجموعی
13%	299,459	312,140	112,564	118,181	بودجه عادی
-2%	164,076	172,424	37,717	43,541	بودجه انکشافی
25%	114,714	115,187	41,801	37,322	دفاع و امنیت ملی
25%	114,311	114,657	41,783	37,303	بودجه عادی
109%	403	530	18	19	بودجه انکشافی
-27%	36,803	37,830	12,332	18,540	حکومتداری و سکتور های عامه
34%	21,909	22,599	9,583	9,946	بودجه عادی
-67%	14,894	15,231	2,749	8,594	بودجه انکشافی
25%	33,385	34,395	8,604	10,852	ترانسپورت و ارتباطات
-66%	2,162	2,290	685	2,361	بودجه عادی
53%	31,223	32,105	7,919	8,492	بودجه انکشافی
1%	70,277	70,380	21,185	26,390	امن و نظم عامه
0%	69,638	69,719	21,003	26,297	بودجه عادی
209%	639	661	183	93	بودجه انکشافی
4%	56,074	56,692	20,081	21,611	معارف، فرهنگ و مذهب
5%	48,690	49,113	19,064	20,279	بودجه عادی
-1%	7,384	7,579	1,017	1,333	بودجه انکشافی
-27%	19,469	20,080	7,338	10,518	صحت
-21%	6,162	6,774	2,092	2,709	بودجه عادی
-28%	13,306	13,306	5,247	7,809	بودجه انکشافی
60%	40,325	42,252	16,418	14,340	زراعت و امور اقتصادی
33%	16,083	16,235	11,027	11,548	بودجه عادی
155%	24,242	26,017	5,392	2,792	بودجه انکشافی
-4%	21,156	21,392	6,285	6,669	حفاظت محیط زیست
-5%	16,910	16,952	6,049	6,456	بودجه عادی
50%	4,246	4,439	236	213	بودجه انکشافی
19%	32,411	32,561	5,596	6,544	معادن و انرژی
26%	1,938	2,012	590	583	بودجه عادی
18%	30,473	30,548	5,006	5,961	بودجه انکشافی
5%	38,920	39,607	10,639	8,936	مسکن و امکانات اجتماعی
12%	1,655	1,745	688	700	بودجه عادی
4%	37,265	37,862	9,951	8,236	بودجه انکشافی
-	0	14,189	0	0	اضطراب
-	0	10,044	0	0	بودجه عادی
-	0	4,145	0	0	بودجه انکشافی

منبع: وزارت مالیه